

Raport Promo-LEX: Constatări și recomandări de îmbunătățire a activității Parlamentului de legislatura a XI-a, în perioada primului an de mandat

Respectarea procedurii legislative, activitatea comisiilor permanente, exercitarea funcției de control parlamentar, comunicarea cu cetățenii și părțile interesate, precum și managementul bugetar și administrativ sunt aspectele monitorizate de către Asociația Promo-LEX pe parcursului primului an de activitate a Parlamentului de legislatura a XI-a.

Constatările și recomandările Promo-LEX, dar și opiniile deputaților asupra acestora au fost abordate, astăzi, în cadrul dezbaterii publice privind „Activitatea Parlamentului

de legislatura a XI-a prin prisma monitorizării civice". Evenimentul are loc în cadrul campaniei "#101 Parlamentul lucrează pentru tine?!", cu participarea deputaților, reprezentanților diferitor autorități publice, ai comunității donatorilor și ai societății civile.

În cadrul evenimentului, experții Promo-LEX au prezentat un șir de constatări asupra activității Parlamentului cu referință la următoarele aspecte:

Respectarea procedurilor legislative. Analizând cele 621 de proiecte de acte normative introduse în procedură legislativă pe parcursul perioadei monitorizate, experții Promo-LEX au constatat că, transparența decizională în mare parte nu a fost respectată. Aceasta a fost afectată prin omisiunea elaborării sau publicării documentelor aferente consultării cetățenilor, ignorarea unor recomandări sau expertizări, dar și prin rata scăzută a audierilor și dezbaterilor publice organizate de Parlament. Doar pentru 9.2% din totalul proiectelor examinate, au fost organizate audieri sau dezbateri publice de către Comisia permanentă sesizată în fond sau autor.

Majoritatea proiectelor de acte normative au fost înregistrate de deputați, depășind cu mult ponderea inițiativelor înaintate de Guvern, Președinte și Adunarea Populară a UTA Găgăuzia. Per fracțiuni, se constată un decalaj enorm dintre „rata de promovare” a proiectelor înaintate de majoritate și cele de opoziție (circa 62% din actele normative ale PAS au fost adoptate, comparativ cu doar 5% din proiectele de legi ale opoziției).

Cu privire la organizarea și desfășurarea ședințelor plenare, Promo-LEX a constatat frecvent publicarea tardivă a ordinii de zi a ședințelor. De asemenea, completarea frecventă a acesteia la începutul ședinței plenare a afectat previzibilitatea și transparența procesului legislativ. În context, atragem atenția și asupra incidenței ridicate a cazurilor de refuz a includerii pe ordinea de zi a proiectelor înaintate de

opozitie. Un alt aspect monitorizat ține de prezența deputaților la ședințe. Astfel, rata medie de participare a acestora în ședințele plenare este de circa 86%, însă participă la vot în mediu 62-67 deputați per proiect. Cel mai mult au absentat deputații fracțiunii Partidul Politic ȘOR – cu o medie de circa 21 absențe per deputat.

Comunicarea Parlamentului cu cetățenii și părțile interesate.

În opinia Promo-LEX, structura paginii web oficiale a Parlamentului este una complicată și învechită, care nu reflectă în măsură suficientă informațiile de interes public, nu este intuitivă și prietenoasă persoanelor cu dizabilități, nu conține seturi de date deschise. Multe rubrici nu sunt completate cu informație sau acestea nu sunt actualizate.

În același timp, instituția parlamentară este activă pe rețelele sociale, deși informația nu este actualizată pentru toate conturile. La rândul lor, deputații nu valorifică suficient oportunitățile oferite de platformele de socializare pentru a informa cetățenii cu privire la acțiunile desfășurate.

Totodată, cu referință la mecanismele instituționalizate de comunicare, experții Promo-LEX au constatat lichidarea a 3 din 4 *Oficii teritoriale de informare ale Parlamentului*, în lipsa unei argumentări clare. Acestea activau din 2014 și aveau atribuții de asigurare a comunicării cu cetățenii în teritoriu.

De asemenea, a fost constatată lipsa unor proceduri dezvoltate de informare a cetățenilor privind *programul de audiență și vizite în teritoriu a deputaților*, precum și de evidență a acestora. În același timp, *petițiile* reprezintă un instrument de comunicare utilizat tot mai mult de către cetățeni. Totuși, ar fi necesară o promovare mai activă a mecanismului de petiționare on-line.

Controlul Parlamentar. Deși cadrul legal prevede metode și

instrumente variate de control parlamentar, acestea nu sunt întotdeauna suficient de detaliate și practice în aplicare. Astfel, experții Promo-LEX au constatat că *întrebările și interpelările* par a fi confundate frecvent de către deputați. În același timp, instrumentul *audierilor* a fost utilizat de două ori de plenul Parlamentului (cu privire la controlul activității Procurorului general și a Guvernatorului Băncii Naționale a Moldovei), iar informarea publicului despre aplicarea acestuia de către comisiile parlamentare la fel este lacunară.

Cu privire la *rapoartele autorităților publice*, deși Parlamentul le publică pe pagina web, se constată respectarea lacunară, în proporție de doar 59%, a obligației legale de prezentare a acestor rapoarte în plen. La fel, privind *executarea legilor*, s-a constatat că dacă *evaluarea ex-post juridică* a fost realizată de către Direcția generală juridică (DGJ) în proporție de 87% față de cele planificate, atunci *evaluarea ex-post de impact* de către comisiile permanente, practic nu a fost executată.

Cu referință la activitatea *comisiilor de anchetă* distincte, pe parcursul perioadei monitorizate s-a constatat activitatea doar a unei singure comisii, inițiată la propunerea fracțiunii majoritare. Refuzul de a constitui alte trei comisii propuse de opoziția parlamentară, poate fi tratat ca o limitare a accesului opoziției la acest instrument de control parlamentar. În același timp, experții Promo-LEX au constatat că, doar una din cele trei *comisii speciale* constituite în vederea exercitării funcției de control parlamentar a prezentat în termen raportul său.

[Raportul](#) de monitorizare mai conține constatări relevante cu privire la activitatea unor comisii parlamentare permanente, dar și cu referință la managementul bugetar și administrativ al instituției. La finalul acestuia pot fi consultate cele 68 de recomandări de îmbunătățire a proceselor și procedurilor legislative pentru toate domeniile monitorizate, adresate

Parlamentului, Biroului permanent, Comisiilor parlamentare permanente, Secretariatului Parlamentului și deputaților.

În perioada anilor 2021–2025, activitatea Parlamentului Republicii Moldova este supusă unei monitorizări exhaustive în cadrul Programului Promo-LEX "Democrație, Transparență și Responsabilitate" cu susținerea financiară a Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Scopul monitorizării este de a spori transparența instituției, de a contribui la îmbunătățirea procedurilor legislative și de a consolida interacțiunea dintre deputați și cetățeni.

Pentru informații suplimentare:

Elena Căpățînă, comunicatoare Asociația Promo-LEX

GSM: 079454344; presa@promolex.md